

Een op de vijf huishoudens kampt nu al met risicovolle schulden die ze nauwelijks of nooit te boven komen. Deloitte en SchuldenLabNL verwachten dat dit toeneemt tot één op de drie. Dit zijn lang niet altijd mensen aan de zelfkant van de samenleving. Ook wie well-to-do en hoog opgeleid is, kan in de schulden belanden. Een pleidooi voor compassie in combinatie met gerichte actie.

DOOR WILLEMIEN VELDMAN-MARSMAN

FINANCIËLE REDZAAMHEID

“Veel mensen zien **zelden** nog echt geld”

Nederlanders zijn een spaarzaam volk én leven op de pof. Althans, afgaande op de cijfers. Afgelopen mei – tijdperk corona – schreven we gezamenlijk 9,4 miljard euro bij op de spaarrekening. De grootste toename sinds 1998. In totaal staat er nu meer dan 384 miljard euro op al die spaarrekeningen. Een astronomisch bedrag. Tegelijkertijd – en dat is het paradoxale – zitten 1,5 miljoen huishoudens diep in de schulden. Bijna de helft daarvan – 40% – verkeert in ernstige financiële problemen: per huishouden gemiddeld 43.000 euro bij veertien schuldeisers. De resterende 60% heeft beginnende schulden. “Juist bij deze mensen is het cruciaal er op tijd bij te zijn om te voorkomen dat hun schulden zich verder opstapelen”, zegt Margreeth Terpstra-Zeilstra, Productmanager Financiële Redzaamheid bij Rabobank. Banken hebben hierin een signalerende functie.

“Zodra ze problemen ontdekken is het belangrijk deze met de mensen te bespreken, ook om hen op tijd door te verwijzen naar organisaties en mensen die kunnen helpen.”

Perspectief

Ooit, vroeger, na het stenen tijdperk en voor de komst van het internetbankieren, had de mens geld in een portemonnee. Tastbaar, eenvoudig en overzichtelijk. Je kon het beetpakken, erop bijten, het laten rollen, ermee wapperen en op was ook echt op. Vandaag de dag is geld vooral een abstractie. Terpstra: “Veel mensen zien zelden of nooit nog echt geld, ze betalen alles met de pinpas, telefoon of via internet. Dat is een andere ervaring en geeft een ander gevoel dan betalen met munten en papiergeld waarvan je kunt zien dat de hoeveelheid slinkt.” Het zou wel eens een van de verklaringen kunnen zijn waarom zoveel mensen van jong tot oud uit alle geledingen van de samenleving vandaag

de dag zo weinig grip op geld hebben. Maar zelfs wie wel goed met geld omgaat kan op een dag zomaar worden geconfronteerd met tegenslagen en uiteindelijk schulden. “En dat kun je mensen niet kwalijk nemen”, aldus Terpstra. “Dan is het onze taak om deze mensen weer een perspectief te bieden.”

Persoonlijke drama's

Dat er in Nederland zoveel mensen met probleemschulden zijn – ook mensen met

“We willen het taboe op schulden doorbreken”

Pas afgestudeerde jongeren hebben het financieel vaak moeilijk, zeker als zich barre tijden aandienen, zoals nu de coronacrisis.

een hoger of middeninkomen – heeft uiteenlopende oorzaken. Variërend van persoonlijke drama's en tegenslagen, zoals werkloosheid, ziekte, echtscheiding of te hoge hypotheek, tot een gat in de hand en (financiële) laaggeletterdheid. Ook mensen die moeten rondkomen van alleen een AOW- of bijstandsuitkering, ZZP'ers en pas afgestudeerde jongeren hebben het financieel vaak moeilijk, zeker als zich barre tijden aandienen, zoals nu de coronacrisis. Het Centraal Planbureau voor de Statistiek meldde dit voorjaar de grootste percentagestijging van het aantal werklozen sinds 2003. Het UWV registreerde in juni een toename van bijna 74.000 UWV-uitkeringen. De groep mensen in financiële problemen wordt diverser en groter. Terpstra: "Dat vraagt van ons een andere manier van communiceren." Want, zoveel is wel duidelijk, de effecten van schulden zijn ingrijpend. Niet alleen voor de mensen zelf, maar ook op de werkvloer en in de maatschappij. Mensen met schulden functioneren beduidend minder dan mensen zonder, ze zijn vaker ziek en hebben last van stress, sociale uitsluiting en relationele problemen. 62% van alle werkgevers in Nederland heeft mensen in dienst die op

een of andere manier in de financiële problemen zijn geraakt. Ja, ook de Rabobank. 32% van alle Nederlandse huishoudens heeft betalingsachterstanden. Een groot deel van de mensen heeft zulke hoge schulden dat ze deze niet kunnen terugbetalen. Dat zijn kosten die uiteindelijk op de samenleving worden afgewenteld.

Levensgebeurtenissen

Terpstra: "Inmiddels groeit het besef dat schulden een groot maatschappelijk probleem zijn en dat ook webwinkels, telecombedrijven, woningcorporaties, nutsbedrijven en andere organisaties mede verantwoordelijk zijn voor het vroeg signaleren van mogelijke financiële problemen. Veel van deze bedrijven werken daar al actief aan mee." Uit onderzoek van onder

meer RTL en een analyse van het ministerie van Financiën, blijkt dat kopen op afbetaling kan leiden tot problematische schulden waar mensen moeilijk van afkomen. Mede door de rentepercentages die kunnen oplopen tot 14%. Minister Wopke Hoekstra heeft begin dit jaar aangekondigd hier paal en perk aan te willen stellen. Hij heeft inmiddels het maximale rentepercentage dat winkels rekenen tijdelijk verlaagd van 14 naar 10 procent. Overigens is overbesteding slechts een van de vele oorzaken waardoor mensen in de financiële problemen kunnen komen. Ook levensgebeurtenissen en onvoorziene omstandigheden hebben invloed op de financiële situatie van mensen.

Gerichte actie

Om de schuldenproblematiek concreet en gericht aan te pakken, is in 2019 de Nederlandse Schuldhulproute geïntroduceerd. Dit is een netwerk van alle grote banken, waaronder Rabobank, gemeenten, bedrijven en organisaties die te maken hebben met mensen met schulden. Een van de middelen die wordt ingezet is Geldfit. Een laagdrempelige website waar mensen met schulden een voor hen passend advies krijgen en worden doorverwezen naar lokale instanties die hen kunnen helpen.

Daarnaast voeren de medewerkers van Geldfit regelmatig gesprekken met webwinkels, telecoomaanbieders en anderen om al in een vroeg stadium betalingsachterstanden te signaleren en de mensen voor wie dat geldt door te verwijzen naar Geldfit. Terpstra: "Op deze manier en door met compassie te kijken naar de financiële impact van levensgebeurtenissen willen we het taboe op schulden doorbreken." ←

Vind je het leuk om mensen te helpen?

Dan kun je je melden als vrijwilliger bij Schuldhulpmaatje of Humanitas. Beide organisaties werken met vrijwilligers die mensen met schulden coachen, begeleiden en leren hoe ze goed met hun geld kunnen omgaan.

<https://schuldhulpmaatje.nl/samen-lukt-t/vrijwilliger-woorden/>
<https://www.humanitas.nl/onze-vrijwilligers/>